

Oppdragsgiver

Vaksdal kommune

Rapporttype

Konsekvensutredning

Dato

17.04.2024

OMRÅDEPLAN STANGHELLE KONSEKVENsutREDNING LANDSKAPSBILDE

**Henning
Larsen —**

OMRÅDEPLAN STANGHELLE

KONSEKVENsutREDNING LANDSKAPSBILDE

Oppdragsnavn	Områdeplan Stanghelle
Prosjekt nr.	1350025528
Dokumenttype	Rapport
Versjon	1
Dato	17.04.2024
Utført av	MRKM
Kontrollert av	CAWI
Godkjent av	ERDI
Beskrivelse	Konsekvensutredning landskapsbilde

1. Innhold

1.	Innhold	1
2.	Forord	2
3.	Sammendrag	3
4.	Innledning	4
4.1	Bakgrunn for planarbeidet	4
4.2	Overordnede mål og føringer	5
4.3	Utredningskrav	6
5.	Metode	7
5.1	Innledning	7
5.2	Temadefinisjon for landskapsbilde	7
5.3	KU-Metoden sine tre trinn	7
5.4	Fagspesifikk beskrivelse av metodikk for landskapsbilde	8
6.	Utredningsalternativ og tiltaksbeskrivelse	13
6.1	0-alternativet – referansealternativet	13
6.2	Tiltaksbeskrivelse for områdeplanen	13
7.	Kunnskapsgrunnlag og delområde	15
7.1	Generell beskrivelse	15
7.2	Delområder	15
8.	Trinn 1: Verdi, påvirkning og konsekvens	16
8.1	Verdikart	16
8.2	Delområde <i>Sentrum L1</i>	17
8.3	Delområde <i>Eksisterende jernbanestasjon og kirkegård L2</i>	20
8.4	Delområde utfyllingsområdet i sør L3	24
8.5	Delområde <i>Boligområde vest L4</i>	27
8.6	Delområde <i>boligområde øst L5</i>	30
8.7	Delområde sjøkanten L6	33
8.8	Delområde Helle L8	37
9.	Trinn 2: Konsekvensvurdering	41
9.1	Sammenstilling av konsekvenser	41
9.2	Forslag til skadereduserende tiltak	41

2. Forord

Denne temarapporten er utarbeidet som en del av områdeplanen for Stanghelle sentrum, i Vaksdal kommune. Konsekvensutredningen er utført på grunnlag av Statens vegvesen si håndbok V712 *Konsekvensanalyser*, sist oppdatert i 2021.

Rapporten tar for seg temaet *Landskapsbilde* i samsvar med det som er beskrevet i planprogrammet; *«Formålet med konsekvensutgreiinga er at omsynet til miljø og samfunn blir skildra og vurdert gjennom planarbeidet og når planen vert vedtatt. Det er konsekvensane av dei samla tiltaka og/eller arealendringane i planen som skal gjerast greie for. Konsekvensutgreiinga skal omtale planen sine forslag til arealbruk/tiltak og kva som kan gjerast for å hindre, redusere eller kompensere for skadeverknader for miljø og samfunn i samband med gjennomføring av plan/tiltak.*

Konsekvensutgreiinga er ein del av områdeplanen og skal handsamast saman med denne. Nivået på utgreiingane skal stå i forhold til detaljnivået i planen. Område planen skal legge til rette for ny arealbruk og utbygging, men utan at konkrete utbyggingstiltak er kjent eller planlagd. Områdeplanen for Stanghelle vil difor vere overordna. For områderegulering med låg detaljgrad vil det særleg vere verknadene av dei foreslåtte utbyggingsstrategiar og dei samla verknadene av arealendringane som skal utgreiast.»

17.04.2024

Trondheim

3. Sammendrag

Denne rapporten inneholder konsekvensutredning (KU) for temaet landskapsbilde i forbindelse med områdeplanen for Stanghelle.

Metode og registreringer

Konsekvensutredningen er utført som en konsekvensanalyse for ikke-prissatte temaer, jf. kapittel 6 i Statens vegvesens håndbok V712 (Vegdirektoratet 2018). Denne utredningen er basert på egne befaringer, bilder, ortofotoer, relevante databaser (Naturbase, NIBIO m.fl)

Verdivurdering

Samlet sett vurderes verdien av landskapet i planområdet som å være middels.

Påvirkning og konsekvens for landskapsbilde

Påvirkningen av områdeplanen foreslåtte tiltak vurderes samlet sett å være delvis betydelig endring og noen steder forbedret. Konsekvensen vurderes samlet sett å være *middels negativ*.

Forslag til skadereduserende tiltak

For området rundt den eksisterende jernbanestasjonen vil det være viktig å utarbeide en plan over hvordan transformasjonen skal gjøres for å ta vare på de kvalitetene som er der

For det bryggeområdet som ligger i delområdet *Utfyllingsområdet*, vil det å bevare bryggen og området rundt det være viktig for området.

Det bør vurderes om det er nødvendig å opparbeide uberørte områder før man setter i gang.

Delområder	Nullalternativ	Områdeplan
Sentrum	0	-1
Jernbanestasjonen og kirkegården	0	-1
Utfyllingsområdet	0	0
Boligområdet vest	0	0
Boligområde øst	0	-1
Sjøkanten	0	-2
Nytt utbyggingsområde	0	-1
Helle	0	-2
Vurdering	Det er i et par av delområdene konflikter med statlig plan og eksisterende landskap. Dette spesielt i sentrum og sjøkanten, hvor det er ny banetrasè. På Helle hvor det er lagt opp til nye tiltak i forbindelse med E16. Tiltakene, deponi og ny jernbanetrasé vil være forstyrrende i disse områdene, spesielt deponiet som ligger i et uberørt område.	Det er i noen av delområdene konflikter med områdeplanens tiltak, nullalternativet og eksisterende landskap. Spesielt vil tiltakene knyttet til sjøkant og dalside hvor det er åpnet for ny bebyggelse vil være forstyrrende for landskapsbilde. Det vil også være viktig å gjøre avbøtende tiltak i område rundt den eksisterende jernbanestasjonen for å ikke ødelegge dette området.
Samlet vurdering	-	Middels negativ konsekvens

Tabell 1: Sammenstilling av konsekvens for alle delområdene.

4. Innledning

4.1 Bakgrunn for planarbeidet

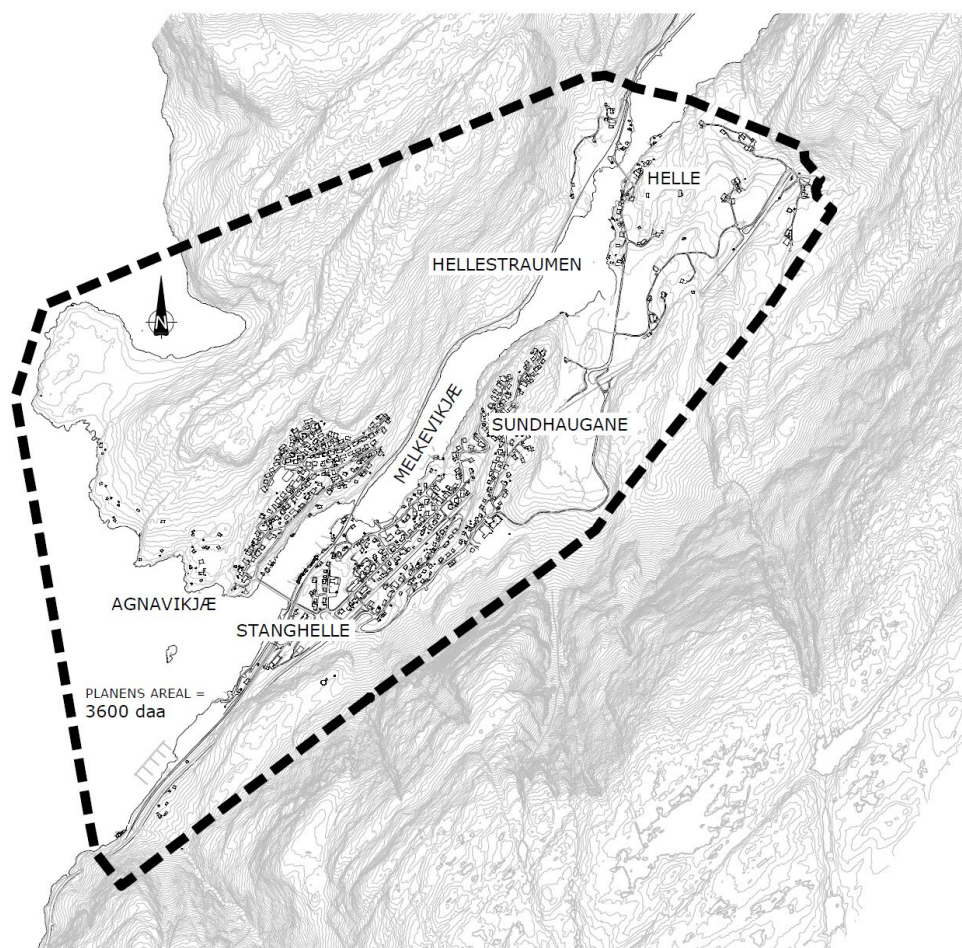
Planarbeidet for områderegulering av tettstedet Stanghelle er satt i gang i samband med regjeringen sitt vedtak av den statlige reguleringsplanen for E16 og Vossebanen på strekningen Arna – Stanghelle. Den statlige planen vil ha virkning for utviklingen av tettstedet Vaksdal. Kommunestyret i Vaksdal har derfor, i sak 70/2016, vedtatt oppstart av områdeplan for Stanghelle stasjonsby. Formålet med prosjektet er å legge til rette for at stasjonsbyen Stanghelle kan vokse og utvikle seg videre til en flerfunksjonell by med bosteder, næring, handel, offentlig og privat tjenesteyting, blågrønne strukturer, møteplasser, friluftsliv og naturopplevelser.

Den statlige planen er en viktig føring for arbeidet med områdeplanen. Planarbeidet skal bidra til å nå prosjektets samfunns- og effektmål.

Det ble i sammenheng med reguleringsplanen for E16 og Vossebanen satt nye mål. De målene ble nevnt i kommuneplanens samfunnsdel (2017-2028):

"Ny E16 og Vossabanen kan verte ein vesentleg vekstfaktor for dei sentrale delane av kommunen. Det er difor avgjerande at reviderte arealplanar er framsynte og legg til rette for kvalitet, slik at heile potensialet som ligg i denne utviklinga kan komme innbyggjarane til gode."

Det er i denne sammenheng utarbeidet en konsekvensutredning for å belyse konsekvenser som planen har for 7 ulike tema i området; landskapsbilde, by- og bygdeliv og friluftsliv, naturmangfold, kulturminner og kulturmiljø, naturressurser, tettstedsutvikling og urbanisering, næringsutvikling og arbeidsplasser.

Figur 1. Avgrensinga av områdeplanen

4.2 Overordnede mål og føringer

4.2.1 Nasjonale føringer

Staten har utarbeidet en rekke lover, forskrifter, rundskriv og retningslinjer som gir føringer for kommunal planlegging. De statlige føringene blir innarbeidd i regionale og kommunale planer, og alle blir derfor ikke listet opp her. Vi peker likevel på noen sentrale føringer forkommunal planlegging:

- Nasjonale forventinger til regional og kommunal planlegging (2015)
- Statlig planretningslinje for samordnet bosted-, areal- og transportplanlegging (2014)
- Statlig planretningslinje for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (2011)

4.2.2 Regionale planar

- Regional areal- og transportplan for Bergensområdet 2017-2028
- Regional transportplan 2018-2022
- Regional plan for attraktive senter i Hordaland 2014

- Regional plan for folkehelse 2014-2015
- Regional kulturplan for Hordaland 2015-2025
- Regional næringsplan
- Område for friluftsliv 2008
- Klimaplan for Hordaland 2014-2030

4.3 Utredningskrav

Krav til en konsekvensutredning er omtalt i Forskrift om konsekvensutredning, se www.lovdata.no. Konsekvenser skal utredes i anledning til planprogram fastsatt av Vaksdal kommune, 17.06.2019.

I fastsatt planprogram er utredningskrav for landskapsbilde omtalt slik:

1	Landskapsbilete	Landskapsbilete omfattar det visuelle inntrykket som landskapet har.
---	-----------------	--

5. Metode

5.1 Innledning

Statens vegvesens metode for konsekvensanalyse består av en samfunnsøkonomisk analyse som inkluderer både prissatte og ikke-prissatte konsekvenser. En samfunnsøkonomisk analyse tar sikte på å få fram/identifisere og systematisk vurdere alle fordeler og ulemper av et tiltak fra samfunnets synsvinkel. Metoden skal sikre en systematisk, heilskaplig og faglig analyse av de konsekvensene et tiltak fører med seg. Metoden for konsekvensutredning av ikke-prissatte tema er beskrevet i kap. 6 i håndbok V712, oppdatert versjon 2021.

For en grundig metodegjennomgang viser vi til V712. En forkorta versjon av de viktigste trinnene i metoden er attgitt i kapittel 3.3.

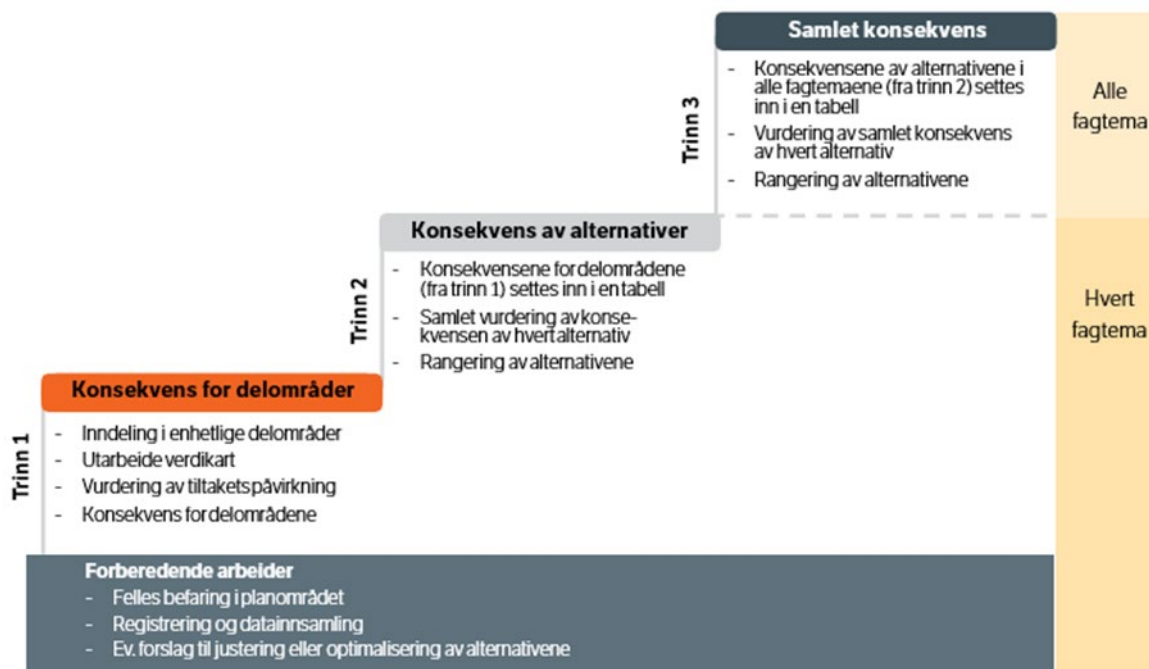
5.2 Temadefinisjon for landskapsbilde

I en samfunnsøkonomisk analyse skal konsekvenser telles kun en gang. Grenseoppgang mellom de ulike deltemaene går fram av kapitlet om definisjoner og avgrensinger for hvert fagtema i håndbok V712.

Landskapsbildet er et uttrykk for landskapet sine romlige -og visuelle egenskaper med naturlige og menneskeskapte komponenter og element, som særpreger et geografisk område. Det romlige og visuelle omhandler hvordan landskapet blir opplevd som fysisk form (Vegdirektoratet, 2021).

5.3 KU-Metoden sine tre trinn

Konsekvensutredning for ikke-prissatte tema blir gjennomført etter en tre-trinns metode som er vist i Figur 2. Gjennom innledende arbeid ble tiltaket og relevante registreringer henta inn og beskrevet. Trinn 1 og trinn 2 skal gjennomføres for alle fagtema for seg. Denne temarapporten gjennomgår trinn 1 og 2 fagspesifikt av hensyn til naturmangfold. Trinn 3 er en konsekvensvurdering av alle ikke-prissatte fagtema samlet, og blir gjennomgått i planomtalen.

Figur 2. Tre-trinns metode for konsekvensutredning av ikke-prissatte tema (V712)

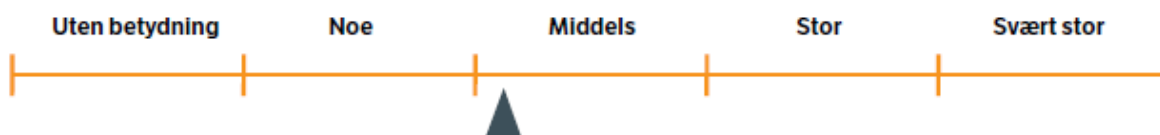
5.4 Fagspesifikk beskrivelse av metodikk for landskapsbilde

5.4.1 Kriterier for registrering og områdeinndeling

På grunnlag av innsamlet kunnskap blir utredningsområdet delt inn i enhetlig delområde. Et delområde er definert som et område som har en enhetlig funksjon, karakter og/eller verdi og som derfor skiller seg fra tilgrensende areal. Inndeling i delområde er basert på registreringskategoriene. Alle registreringskategoriene for tema landskapsbilde er listet opp i tabellen under.

5.4.2 Kriterier for verdivurdering

Å sette verdien i et delområde gir ei vurdering av hvor verdifullt et delområde er, dvs. hvor stor betydning delområdet har i et nasjonalt perspektiv. Skala for vurdering av verdi er femdelt, fra «uten betydning» til «svært stor verdi». Verdivurdering skjer trinnløst langs en linjalfigur som utgjør x-aksen i «konsekvensviften». Kriterier for verdisetting av temaet er oppgitt i V712 tabell 6-16.

Figur 3 Skala for vurdering av verdi. Kilde SVV håndbok V712.

Verdi ASPEKTER	Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Visuelle kvaliteter	Delområde uten visuelle kvaliteter	Delområde med noen visuelle kvaliteter	Delområde med gode visuelle kvaliteter, eller kvaliteter av lokal betydning	Delområde med særlig gode visuelle kvaliteter, eller kvaliteter av regional betydning	Delområde med unike visuelle kvaliteter, eller kvaliteter av nasjonal og/ eller internasjonal betydning
Helhet Variasjon	Delområde med dårlig balanse mellom helhet og variasjon	Delområde med mindre god balanse mellom helhet og variasjon	Delområde med god balanse mellom helhet og variasjon	Delområde med særlig god balanse mellom helhet og variasjon	Delområde med unik balanse mellom helhet og variasjon
Særpreget	Delområde uten særpreget	Delområde med lite særpreget	Delområde med særpreget	Delområde med stort særpreget	Delområde med svært stort særpreget
Byform Bystruktur	Delområde der byformen/ bystrukturen er fragmentert/ sprenget/ ødelagt	Delområde der byformen/ bystrukturen er noe fragmentert	Delområde med god byform/ bystruktur	Delområde med særlig god byform/ bystruktur	Delområde med en unik byform/ bystruktur
Arkitektur	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap mangler sammenheng. Er dårlig tilpasset byens skala	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap danner tilsammen mindre gode og/eller lite lesbare omgivelser. Er mindre godt tilpasset byens skala	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap danner tilsammen gode og lesbare omgivelser. Er tilpasset byens skala	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap danner tilsammen særlig gode og lesbare omgivelser. Er godt tilpasset byens skala	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap danner tilsammen unike og lesbare omgivelser. Er svært godt tilpasset byens skala
Totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et dårlig totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et noe redusert totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et godt totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et spesielt godt totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et unikt totalinntrykk
Sjeldenhet Representativitet ⁴⁵			Delområdet inngår i landskapstyper som er fåtallig/sjeldne regionalt	Delområdet inngår i landskapstyper som er fåtallig/sjeldne nasjonalt	
Forvaltningsprioritet/ Prioriterte landskapsområder ^{46 47}			Delområdet har kvaliteter av lokal og/eller regional betydning	Delområdet har kvaliteter av regional og/eller nasjonal betydning	Delområdet har kvaliteter av nasjonal og/eller internasjonal betydning

Tabell 2 Skala for vurdering av verdi, landskapsbildets

5.4.3 Kriterier for vurdering av påvirkning

Med påvirkning mener vi en vurdering av hvordan det samme området blir påvirket som følge av et definert tiltak. Påvirkning vurderes i forhold til referansesituasjonen (null-alternativet). Skala for vurdering av påvirkning

er femdelt, fra «sterkt forringet» til «forbedret». Vurderingen skjer trinnløst langs en linjalfigur som utgjør y-aksen i «konsekvensviften». Kriterier for å vurdere grad av påvirkning for temaet er gitt i V712 tabell 6-17.

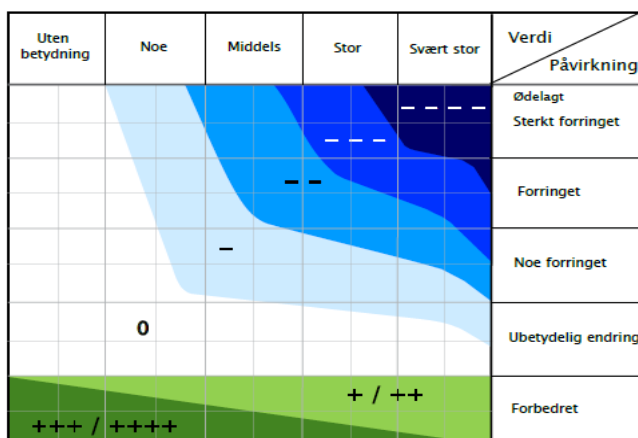
Tiltakets påvirkning	Forankring og lokalisering	Landskaps- og terrenginngrep	Skala	Linjeføring	Arkitektonisk utforming
Ødelagt/ sterkt forringet	Tiltaket er ikke forankret, medfører uheldig fragmentering, eller bryter i stor grad med landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører en stor endring i landskapet, eller medfører svært skjemmende inngrep	Tiltaket dominerer i stor grad over landskapets skala	Tiltaket har svært dårlig rytme, er preget av knekk, sprang, har en svært uheldig romkurve	Tiltaket fremstår helt uten arkitektonisk helhet, har svært dårlig design
Forringet	Tiltaket er dårlig forankret, medfører fragmentering, eller bryter med landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører skjemmende inngrep	Tiltaket dominerer over landskapets skala	Tiltaket har dårlig rytme, er preget av knekk, sprang, en uheldig romkurve	Tiltaket fremstår i liten grad som en arkitektonisk helhet, har dårlig design
Noe forringet	Tiltaket er noe forankret, medfører noe fragmentering, eller bryter i en viss grad med landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører noe skjemmende inngrep	Tiltaket dominerer noe over landskapets skala	Tiltaket har noe dårlig rytme, er noe preget av knekk, sprang, en uheldig romkurve.	Tiltaket fremstår i noen grad som en arkitektonisk helhet, har noe dårlig design
Ubetydelig endring	Tiltaket er forankret, medfører i liten grad fragmentering, eller bryter i liten grad med landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører ikke skjemmende inngrep	Tiltaket er tilpasset skalaen i landskapet, eller er underordnet denne	Tiltaket har god rytme, er uten knekk eller sprang, har en god romkurve	Tiltaket fremstår som en arkitektonisk helhet
Forbedret	Tiltaket er godt forankret, medfører ingen fragmentering, eller forsterker landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører istandsetting av ødelagt/sterkt forringet landskap	Tiltaket har en god tilpasning til skalaen i landskapet, eller framhever denne	Tiltaket har særlig god rytme og romkurve som fremhever landskapsskulpturen	Tiltaket fremstår som en særlig god arkitektonisk helhet, har god design og materialkvalitet

Tabell 3. Skala for vurdering av påvirkning, landskapsbildet

5.4.4 Kriterier for vurdering av konsekvens

Konsekvens kommer frem ved sammenstilling av verdi og påvirkning i henhold til «konsekvensvifta», se figur 3, og rettleiding i figur 4. Konsekvensene er ei vurdering av om et definert tiltak vil føre til forbedring eller forverring av et delområde.

Vurdering av påvirkning relateres til den ferdig etablerte situasjonen. Dersom påvirkning i anleggsperioden kan gi langvarig eller varig skade i et delområde inngår dette i vurderingen av tiltakets påvirkning. Midlertidig påvirkning i anleggsperioden beskrives separat.

Figur 4 Konsekvensvifte.

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (----)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (---)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (--)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / +++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

Figur 5: Skala og veiledning for konsekvensvurdering av delområder.

Etter at konsekvensen for hvert delområde er utredet, blir det gjort en samlet konsekvensvurdering av planforslaget. Vurderingene skal alltid grunnis godt. Det må fremgå hva som har vært utslagsgivende for den samlede vurderingen, f.eks. om noen delområder er tillagt avgjørende vekt, eller om sum av virkninger er tillagt avgjørende vekt. Det er viktig at usikkerhet som er relevant for at eventuelle vedtak er tydelig omtalt. Vurdering av skadereduserende tiltak som kan bidra til å redusere de negative virkningene eller føre til forbedring for et område eller hele alternativ er en del av analysen, jf. V712 kap. 6.1.4. Legg merke til at skadereduserende tiltak som inngår i kostnadsoverslaget er en del av utredningsgrunnlaget. Forslag til ytterligere skadereduserende tiltak blir omtalt av utredninger i kap. 9 i temarapporten.

Kritisk negativ konsekvens	Svært stor miljøskade for temaet, gjerne i form av store samlede virkninger. Stor andel av strekning har særlig høy konfliktgrad. Vanligvis flere delområder med konsekvensgrad 4 minus (- - -). Brukes unntaksvis
Svært stor negativ konsekvens	Stor miljøskade for temaet, gjerne i form av store samlede virkninger. Vanligvis har stor andel av strekningen høy konfliktgrad. Det finnes delområder med konsekvensgrad 4 minus (- - -), og typisk vil det være flere/mange områder med tre minus (- - -).
Stor negativ konsekvens	Flere alvorlige konfliktpunkter for temaet. Typisk vil flere delområder ha konsekvensgrad 3 minus (- - -).
Middels negativ konsekvens	Delområder med konsekvensgrad 2 minus (- -) dominerer. Høyere konsekvensgrader forekommer ikke eller er underordnede.
Noe negativ konsekvens	Liten andel av strekning med konflikter. Delområder har lave konsekvensgrader, typisk vil konsekvensgrad 1 minus (-), dominere. Høyere konsekvensgrader forekommer ikke eller er underordnede.
Ubetydelig konsekvens	Alternativet vil ikke medføre vesentlig endring fra referansesituasjonen (referansealternativet). Det er få konflikter og ingen konflikter med høye konsekvensgrader.
Positiv konsekvens	I sum er alternativet en forbedring for temaet. Delområder med positiv konsekvensgrad finnes. Kun ett eller få delområder med lave negative konsekvensgrader, og disse oppveies klart av delområder med positiv konsekvensgrad.
Stor positiv konsekvens	Stor forbedring for temaet. Mange eller særlig store/viktige delområder med positiv konsekvensgrad. Kun ett eller få delområder med lave negative konsekvensgrader, og disse oppveies klart av delområder med positiv konsekvensgrad.

Figur 6: Kriterier for fastsettelse av samlet konsekvens.

6. Utredningsalternativ og tiltaksbeskrivelse

6.1 0-alternativet – referansealternativet

0-alternativet er en videreføring av alle gjeldende reguleringsplaner i området, med statlig plan for ny E16 med Vossebanen. Referanseåret som er lagt til grunn er 2022. Det vil si at nullalternativet er ny trasè for E16 og Vossebanen. For Stanghelle er det spesielt ny banetrasé med tilhørende stasjonsområde i sentrum og åpning for ny utbygging av offentlige formål på Helle, som er de store endringene i statlig plan.

6.2 Tiltaksbeskrivelse for områdeplanen

Tiltak for bane og vei er avklart gjennom vedtatt reguleringsplan for E16 og Vossebanen, Arna – Stanghelle. For å få en komplett oversikt over tiltak og konsekvenser i planområdet er konsekvensutredningen for E16 og Vossebanen, Arna – Stanghelle tatt med i tabellene for de ulike delområda.

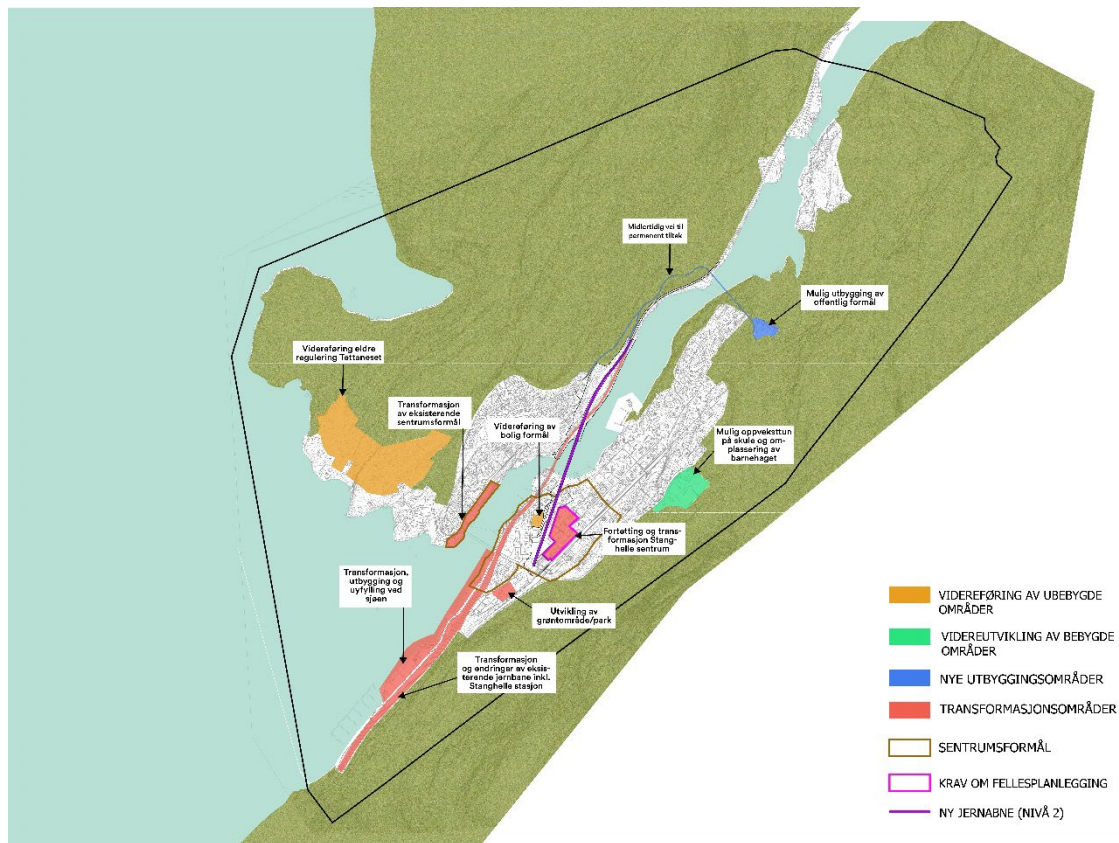
Områdereguleringen for Stanghelle åpner opp for fortetting av områder i nær tilknytting til det nye stasjonsområdet. For store deler av disse områdene blir det stilt krav om detaljregulering før utbygging. Detaljreguleringer er prosjektspesifisert, og derfor vil detaljer som utnytting av areal, byggehøyde, byggegrenser, tilkomster og estetikk måtte bli tematikk i framtidige planer. Områdereguleringen legger opp til utbygging av noen nye areal, i tillegg til at en viderefører eldre gjeldende planar som ikke er bygd ut. Som følge av nye krav er det vanskelig å få realisert de eldre planene, og det forutsettes ny detaljregulering for noen av disse områdene også.

6.2.1 Utviklingsområdene i områdeplanen:

Følgende delområder er vurdert som nye tiltak, og legges til grunn for KU:

1. Fortetting i sentrum
2. Boliger i sentrum
3. Friområde ved kirkegården
4. Skoletomten
5. Sjøfront nord
6. Sjøfront sør
7. Transformasjon av banetraséen, inkl. reparasjon av gang/sykkelnett
8. Naust/friområde/møteplass
9. Brannstasjon
10. Videreføring av midlertidig veg som tursti fra statlig plan

6.2.2 Utviklingskart: (datert 14.11.2023)

7. Kunnskapsgrunnlag og delområde

7.1 Generell beskrivelse

Stanghelle er et tettsted i Vaksdal kommune, som ligger ca. 5 mil fra Bergen. Tettstedet ligger langs Veafjorden i vest og fjell i øst, og med Bergensbanen/Vossebanen og eksisterende E16 som går gjennom sentrum. Stanghelle ligger i landskapsområde nr. 22 *Midtre bygder på Vestlandet*. (Nasjonalt referansesystem for landskap, Oscar Puschmann)

Landskapet på Stanghelle er dominert av fjorder. Med bratte fjellsider dekt av vegetasjon, hovedsakelig barskog. Landskapet deles i to av fjordarmen som går gjennom tettstedet. Sentrum i Stanghelle ligger i dalsøkket, omkranset av boligområder. Her er det en nærskog, samt en barnehage med uteområder. Vest for fjordarmen strekker boligbebyggelsen opp langs fjellsiden, med utsikt over sentrum. Av viktige områder landskapsmessig, er selve fjorden med båtnaust, den eksisterende jernbanestasjon som ligger i sør langs fjorden sammen med kirkegården.

Nord for Stanghelle, lenger inn i fjordarmen ligger bygden Helle. Bygden er delt fra Stanghelle, og skiller seg ut ved å være et jordbruksområde med hovedsakelig dyrket mark og spredt bebyggelse. Her er også bygda omkranset av bratte fjellsider dekket av barskog. Herfra er det utsikt til den vestre delen av Stanghelle. Den karakteristiske brua over fjorden er et viktig element i landskapet på Helle.

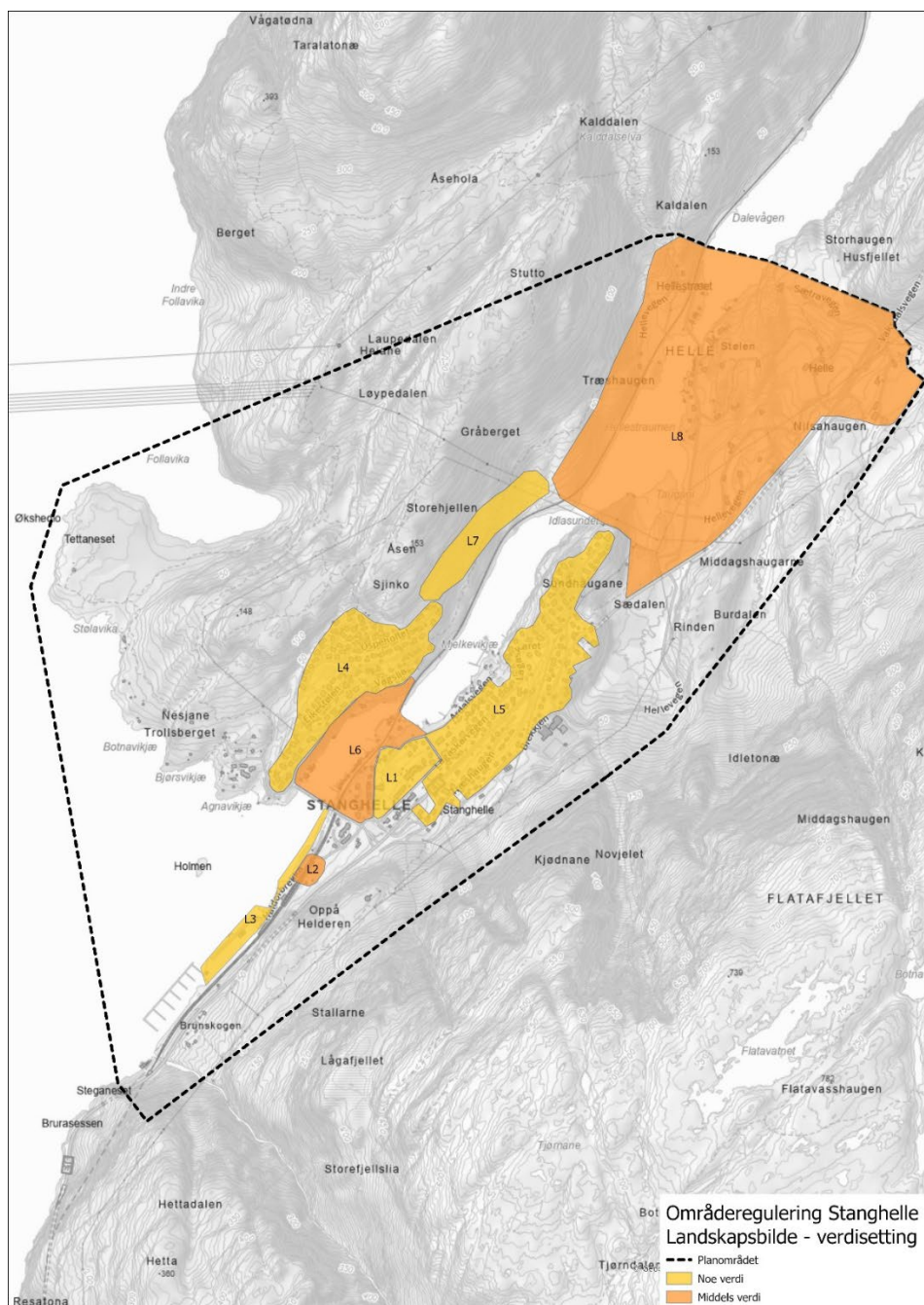
7.2 Delområder

I en Konsekvensutredning deles landskapet opp i delområdet, ut ifra flere kriterier, jf kap 5.4.1. For Stanghelle er det delt opp i følgende delområder:

1. Sentrum
2. Eksisterende jernbanestasjon og kirkegård
3. Utfylling i sør
4. Boligområde vest
5. Boligområde øst
6. Sjøkanten
7. Nytt utbyggingsområde
8. Helle

8. Trinn 1: Verdi, påvirkning og konsekvens

8.1 Verdikart

Figur 7: Verdikart over delområde

8.2 Delområde *Sentrum L1*

Delområde består av boliger og sentrumsfunksjoner som butikk og barnehage, og er i registreringskategorien *Byrom og arkitektur*, med gater og bygninger med noen plasser som lekeplasser. (NIJOS)

Figur 8: Dagens situasjon av delområde L1

Figur 9: Dagens situasjon av delområde L1

Verdivurdering:

Delområdet har noe verdi, området har noen visuelle kvaliteter som liten skog nedenfor nærbutikken og barnehagen og en enhetlig boligstruktur. Delområdet består for det meste av eneboligbebyggelse, samt barnehage og butikk. I tilknytning til butikken og barnehagen er det en fritomt med vegetasjon og bekk. Delområdet har ikke noe utpreget særpreg.

Nullalternativet:

Den statlige planen vil påvirke området, da den åpner for ny trasè av Vossebanen, med et nytt stasjonsområde. Dette vil ha påvirkning av deler av området.

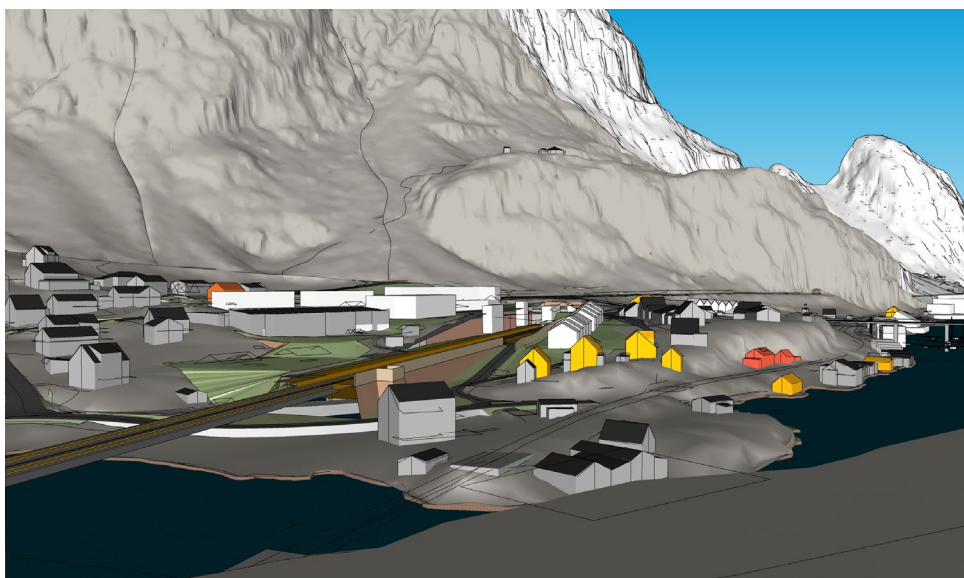
Figur 10: Nullalternativet av delområde L1

Påvirkning:

Planen vil ha stor påvirkning i delområde, da Vossebanen vil krysse midt i området, med nytt stasjonsområde og banetrasé. Banen vil krysse på vestsiden av nærbutikken og barnehagen, og vil direkte komme i konflikt med noen av boligene på denne siden. Området er også satt av til fortetting og transformasjon av sentrumsområdet. Den nye stasjonen og banen vil også komme i konflikt med nærskogen som ligger i området.

Figur 11: Områdeplanens tiltak av delområde L1

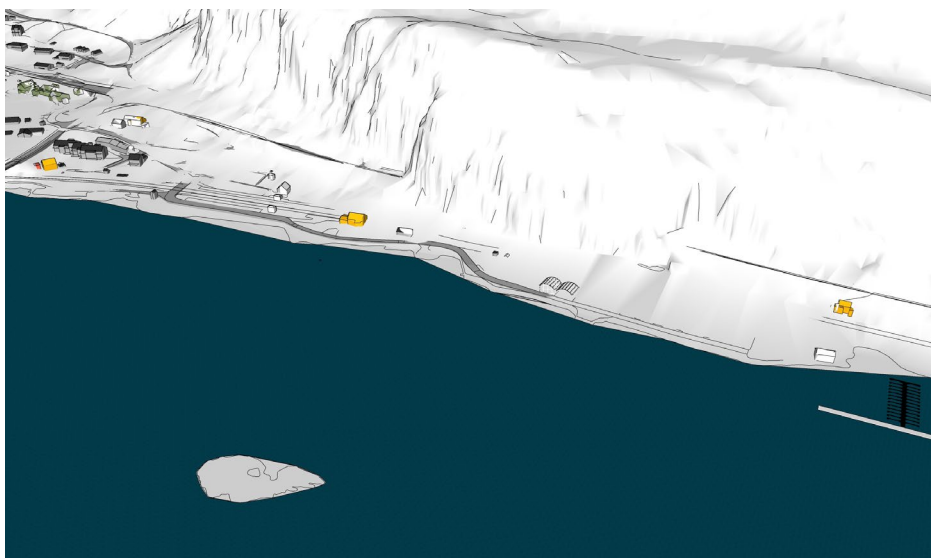

Figur 12: Områdeplanens tiltak av delområde L1

Verdivurdering: <i>Sentrum</i>							
Uten verdi	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi			
▲							
Området har noen visuelle kvaliteter som liten skog nedenfor matbutikken Coop og barnehagen og en enhetlig boligstruktur.							
Tiltaket sin påvirkning							
Utbyggingsalternativ	Forbedring	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet		
Områdeplan	▲						
	Områdeplanen åpner for ny trasé for Vossebanen vil krysse delområde med nytt stasjonsområde sammen med fortetting og transformasjon av området.						
Utbyggingsalternativ	+++ / ++++	+/+	0	-	--	---	----
Områdeplan	▲						
	Konsekvensgraden for områdeplanen er sett til minus 1						

8.3 Delområde *Eksisterende jernbanestasjon og kirkegård L2*

Delområde består av eksisterende jernbanestasjon og kirkegård med tilhørende grønnstruktur. Området er i registreringskategori *Menneskeskapt nøkkelementer*, med sine landemerker og knutepunkt. (NIJOS) Området har fremtredende bygninger og et særpreget vegetasjonsuttrykk.

Figur 13: Dagens situasjon i delområde L2

Figur 14: Dagens situasjon i delområde L2

Figur 15: Dagens situasjon ved eksisterende jernbanestasjon

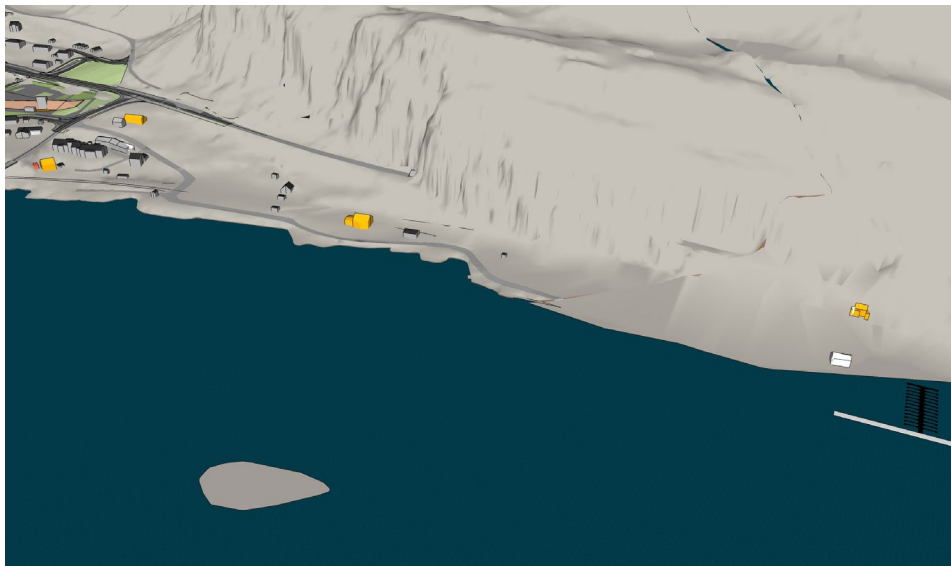
Figur 16: Dagens situasjon i delområde L2

Verdivurdering:

Delområdet har særpreg med fin og ivaretatt prydevegetasjon, og gode visuelle kvaliteter med en god balanse mellom helhet og variasjon. Her er landskapet godt samstemt med nærhet til fjorden og områdene rundt kirkegården, parkområdet rundt jernbanestasjonen og jernbaneboligen med sin karakteristiske hage gir et helhetlig uttrykk.

Nullalternativet:

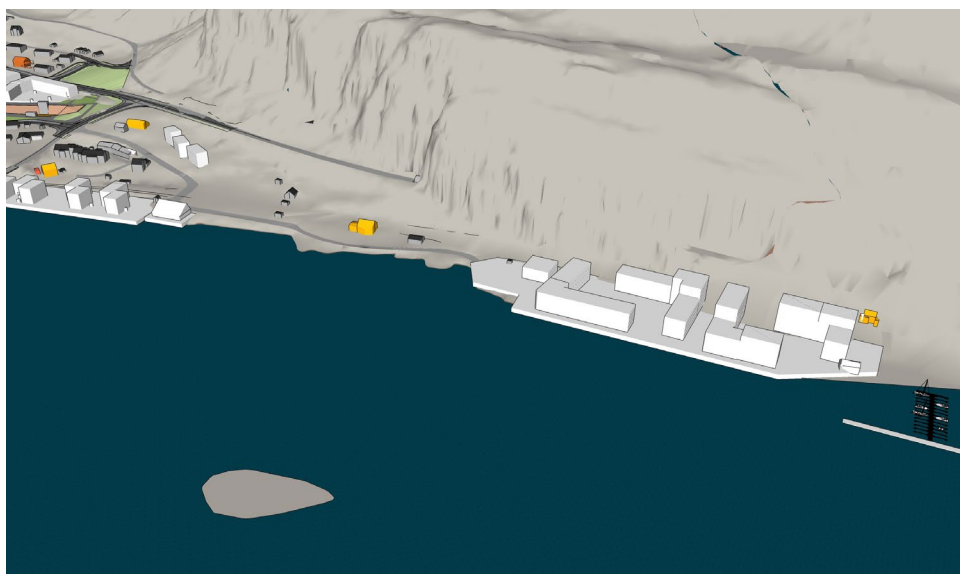
Statlig plan vil ha en påvirkning på området ved at jernbanelinjen flyttes. Det vil si at det blir ikke en ny linje i landskapet, den vil ligge i tunnel.

Figur 17: Nullalternativets tiltak av delområde L2

Påvirkning:

I områdeplanen er det åpnet for transformasjon av området. Det vil derfor være viktig å sikre at de kvalitetene som området har, blir tatt vare på også gjennom transformasjonen av området. Det er ikke åpnet for transformasjon eller bygging i området, men det er åpnet for bebyggelse på begge sider av området. Så det vil være viktig å ikke bygge for stort, for å ikke forringe det landskapet som er viktig for området.

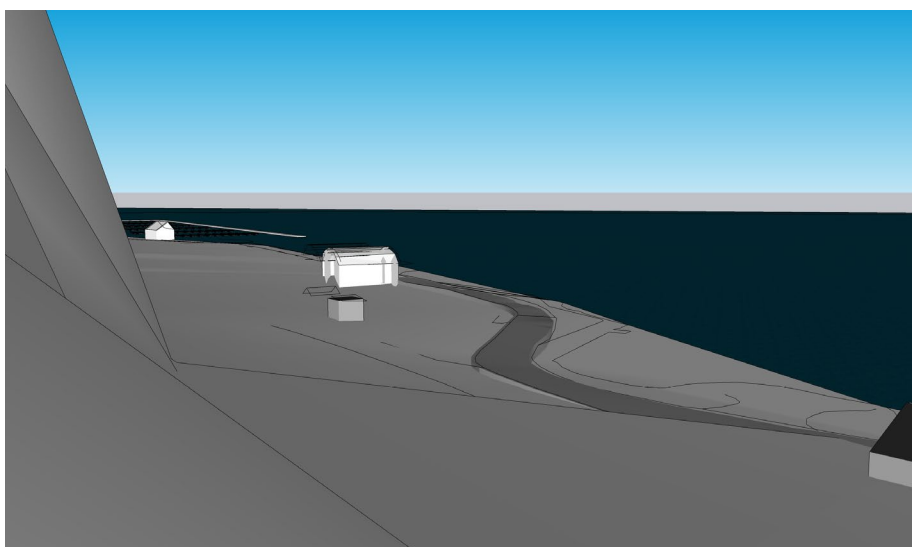

Figur 18: Områdeplanens tiltak av delområde L2

Verdivurdering: Eksisterende jernbanestasjon og kirkegård						
Uten verdi	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi		
▲						
Delområdet har særpreg og gode visuelle kvaliteter, med en god balanse mellom helhet og variasjon.						
Tiltaket sin påvirkning						
Utbyggingsalternativ	Forbedring	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet	
▲						
Områdeplan	I områdeplanen er det åpnet for transformasjon av området					
Utbyggingsalternativ	+++ / ++++	+ / ++	0	-	--	---
▲						
Områdeplan	Konsekvensgraden for områdeplanen er sett til minus 1					

8.4 Delområde utfyllingsområdet i sør L3

Delområde består av i dag for det meste av anleggsområder med en småbåthavn. Området ligger i registreringskategori *Arealbruk*, med næringsvirksomhet som hovedaktivitet. (NIJOS) Mellom småbåthavna og jernbanestasjonen ligger det en eksisterende brygge med vegetasjon i tilknytning, som skiller seg ut i et ellers så entydig landskap.

Figur 19: Dagens situasjon i delområde L3

Figur 20: Dagens situasjon i delområde L3

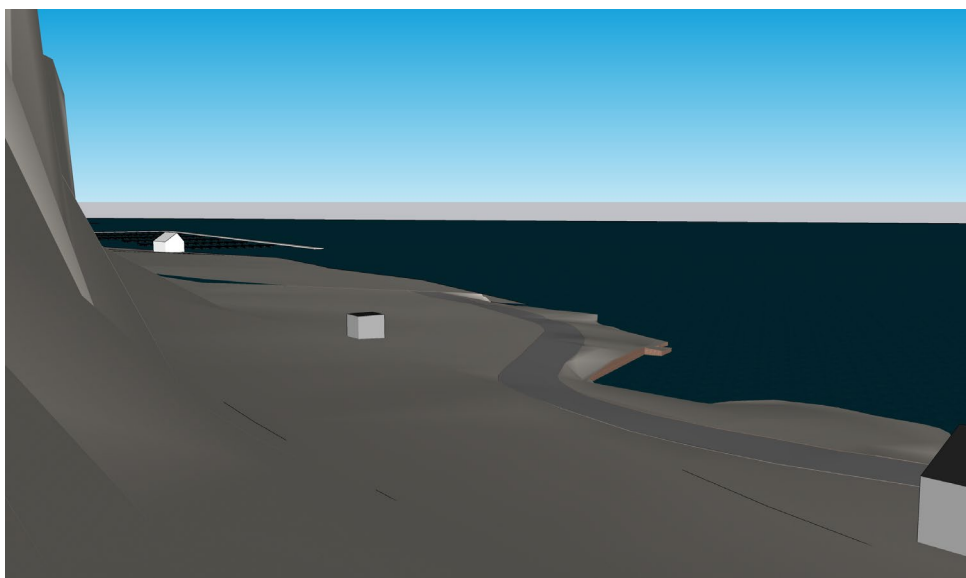
Figur 21: Dagens situasjon i delområde L3

Verdivurdering:

Delområdet har noe verdi, bryggeområdet gir tilgang til fjorden. Den gamle bryggen gir området særpreg, med naturlig vokst vegetasjon i kantsonen. Bryggen er en gammel trebrygge, som er med på å vise stedets historie.

Nullalternativet:

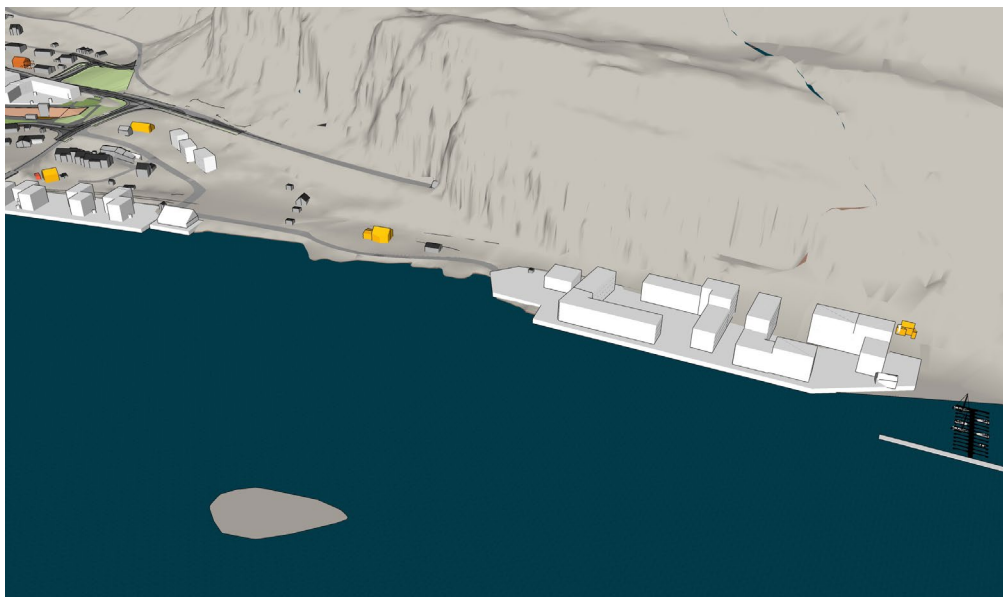
Statlig plan åpner ikke for transformasjon av dette området

Figur 22: Nullalternativets situasjon i delområde L3

Påvirkning:

Områdeplanen åpner for transformasjon og utbygging, samt mer utfylling i sjø, noe som vil være med på å ødelegge den randsonen til fjorden som eksisterer i dag. Det vil derfor være viktig å legge til rette for å ta vare på deler av denne. Ellers vil det være viktig å ikke bygge for stort, for å ikke skille seg sånn betydelig ut i forhold til resten av bebyggelsen. Det vil også være viktig å ta hensyn til området rundt og selve bryggen i delområdet.

Figur 23: Områdeplanens tiltak i delområde L3

Verdivurdering: <i>Utfyllingsområdet i sør</i>							
Uten verdi	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi			
▲							
Delområdet har noe verdi, med et eksisterende bryggeområde							
Tiltaket sin påvirkning							
Utbyggingsalternativ	Forbedring	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet		
Områdeplan	▲ Områdeplanen åpner for transformasjon og utbygging, samt mer utfylling i sjø						
Utbyggingsalternativ	+++ /++++	+ /++	0	-	--	---	----
Områdeplan	▲ Konsekvensgraden for områdeplanen er sett til null 0						

8.5 Delområde *Boligområde vest L4*

Delområdet består av boligbebyggelse som ligger oppover langs fjellsiden. Området ligger i registreringskategorien *Arealbruk*, med hovedsakelig bosetting som hovedvekt. (NIJOS)

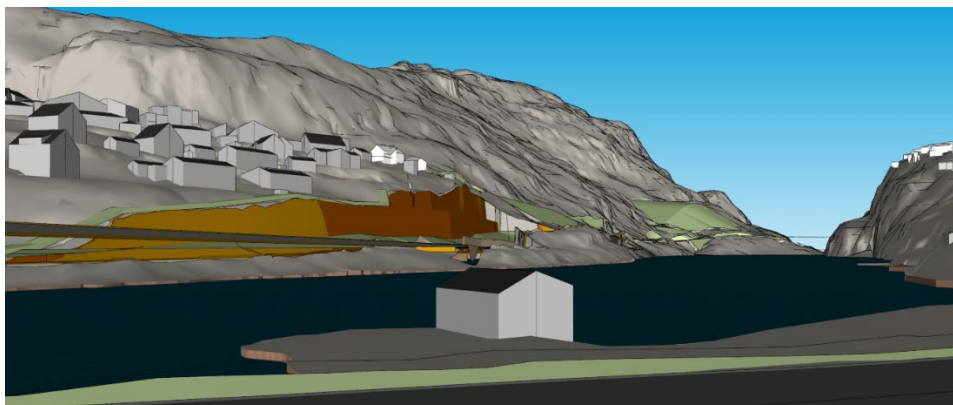
Figur 24: Dagens situasjon i delområde L4

Verdivurdering:

Delområdet ligger langs fjellsiden med hovedsakelig eneboliger med utsikt over sentrum av Stanghelle. Delområdet har lite særpreg, men har en helhetlig boligstruktur som er tilpasset stedets skala.

Nullalternativet:

Statlig plan med ny trasé for Vossebanen vil ha påvirkning av deler av området, da ny trasé er lagt langs fjordarmen. Den nye jernbanetraseen vil medføre en stor fjellskjæring langs sjøkanten.

Figur 25: Nullalternativets situasjon i delområde L4

Påvirkning:

Områdeplanen åpner for transformasjon av eksisterende sentrumsformål i området tilknyttet broen og videre langs fjorden. Det er også åpnet for naust langs fjorden i vest, se fig. 27.

Figur 26: Områdeplanens og nullalternativets tiltak i delområde L4

Figur 27: Områdeplanens tiltak i delområde L4

Verdivurdering: Boligområde vest							
Uten verdi	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi			
▲							
Delområdet har lite særpreg, men har en helhetlig boligstruktur som er tilpasset stedets skala.							
Tiltaket sin påvirkning							
Utbyggingsalternativ	Forbedring	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet		
▲							
Områdeplan	Planen åpner for transformasjon av området i tilknytning til broen og						
Utbyggingsalternativ	+++ / ++++	+ / ++	0	-	--	---	----
▲							
Områdeplan	Konsekvensgraden for områdeplanen er sett til null 0						

8.6 Delområde boligområde øst L5

Delområdet består av boligbebyggelse som ligger oppover langs fjellsiden i øst, sammen med Stanghelle skole som ligger på en høyde. Området ligger i registreringskategorien *Arealbruk*, med hovedsakelig bosetting som hovedvekt. (NIJOS)

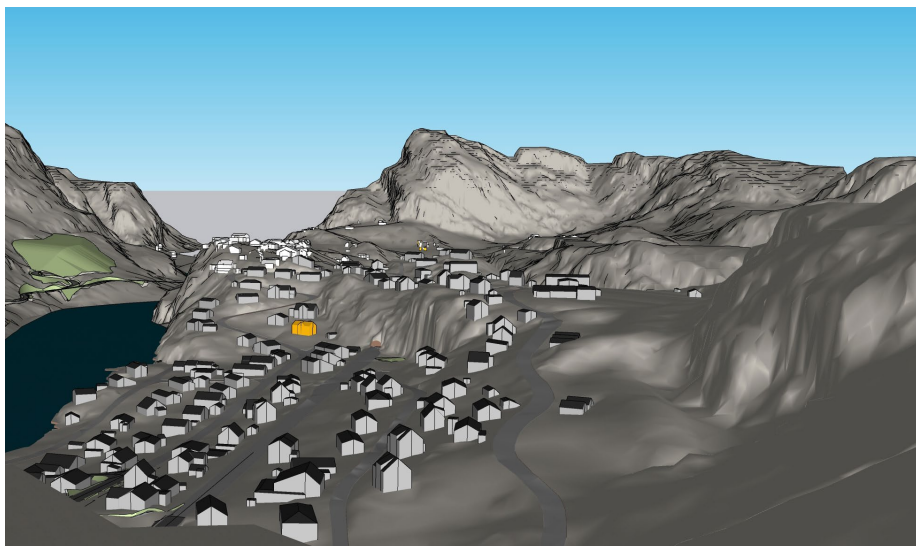
Figur 28: Dagens situasjon i delområde L5

Verdivurdering:

Delområdet ligger langs fjellsiden med en overvekt av eneboliger med utsikt over sentrum av Stanghelle. Delområdet har lite særpreg, men har en helhetlig boligstruktur som er tilpasset stedets skala.

Nullalternativet:

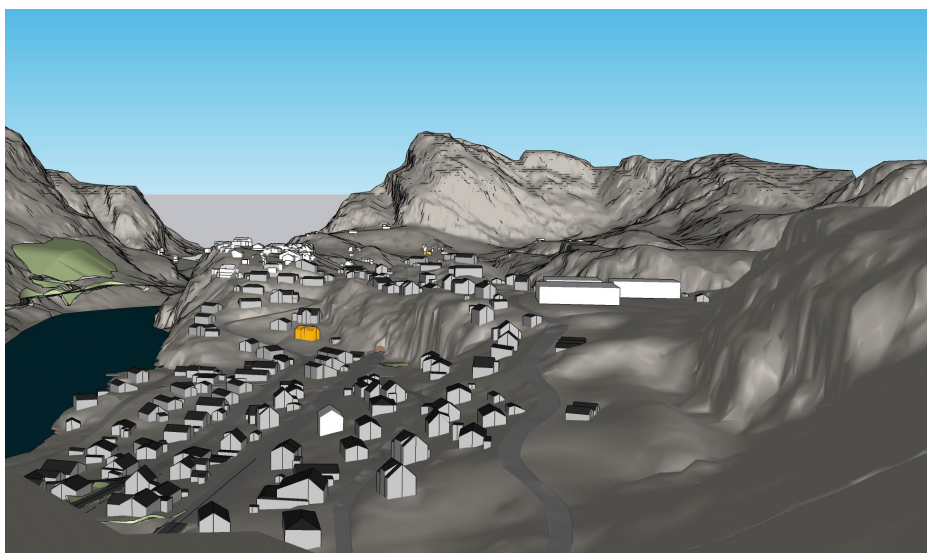
Statlig plan viderefører dagens bruk av delområde.

Figur 29: Nullalternativet i delområde L5

Påvirkning:

Områdeplanen åpner for utvidelse av skoleområde til et oppvekststun, med skole og barnehage. Dette vil bli en betydelig større bygningsmasse i landskapet, og vil være en større barriere mot fjellveggen enn det nullalternativet vil.

Figur 30: Områdeplanens tiltak i delområde L5

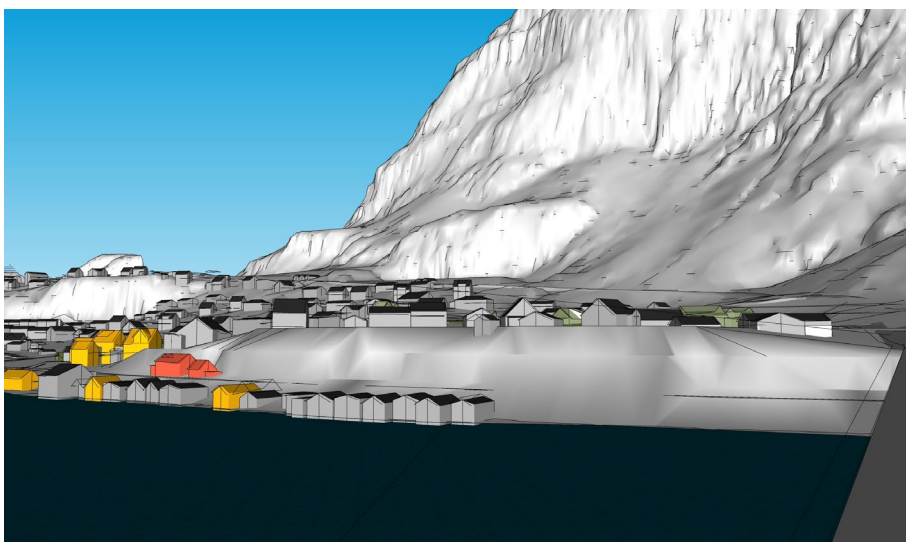
Verdivurdering: <i>Boligområde øst</i>						
Uten verdi	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi		
▲						
Området har noen visuelle kvaliteter som liten skog nedenfor nærbutikken og barnehagen og en enhetlig boligstruktur.						
Tiltaket sin påvirkning						
Utbyggingsalternativ	Forbedring	Ubetydelig endring	Noe forringet	Foringet	Sterkt forringet	
▲						
Områdeplan	Områdeplanen åpner for utvidelse av skolen, men ikke skoleområdet.					
Utbyggingsalternativ	+++ /++++	+ /++	0	-	--	--- /----
▲						
Områdeplan	Konsekvensgraden for områdeplanen er sett til null 0					

8.7 Delområde sjøkanten L6

Delområde omfatter områdene langs fjorden, med områder med naust, friområder og bebyggelse. Området ligger i registreringskategoriene *Topografiske hovedformer*, *Vegetasjon* og *Menneskeskapte nøkkelementer*. (NIJOS)

Figur 31: Dagens situasjon i delområde L6

Figur 32: Dagens situasjon i delområde L6

Verdivurdering:

Delområdet strekker seg langs begge sider av fjordarmen, og inneholder variert vegetasjon, småbrygger, eldre naust, friområder, noen få boliger, sandstrand og en eksisterende jernbanelinje som strekker seg langs fjorden. Særlig områdene ved naustene har et særpreg som skiller seg ut, hvor fjorden og naustene er med på å gi Stanghelle sin spesielle steds karakter.

Nullalternativet:

Statlig plan åpner for ny jernbanetrasé i delområdet, og vil påvirke deler av sjøkanten. Det vil i vest, komme en relativt stor fjellskjæring, fig. 34. Det kommer en ny jernbanebro over sundet, slik at man vil få to bruer ved siden av hverandre.

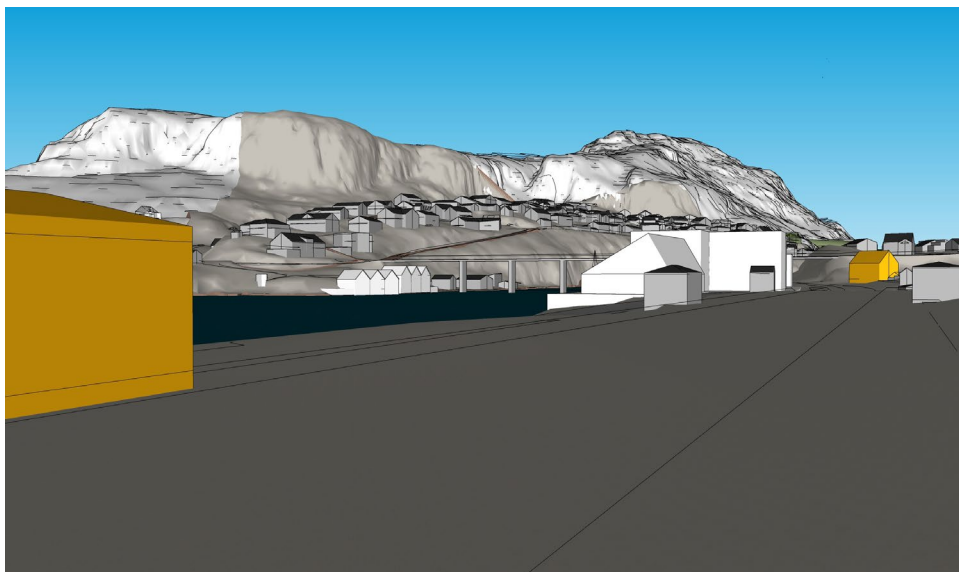
Figur 33: Nullalternativet i delområde L6

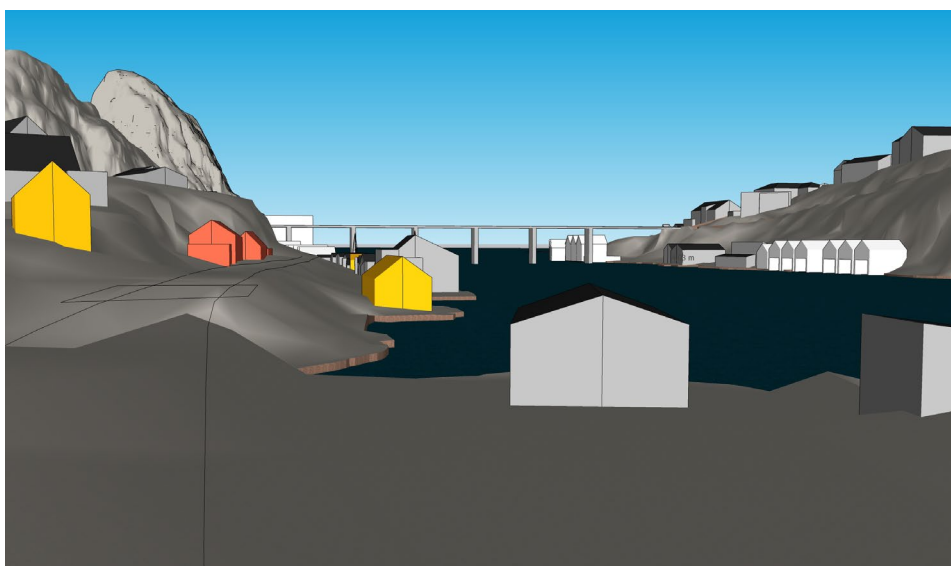
Figur 34: Nullalternativet i delområde L6

Påvirkning:

Områdeplanen åpner for transformasjon av eksisterende jernbanetrasé og ny jernbanetrasé i området i sjøkanten. Den åpner også for en del ny bebyggelse langs sjøkanten, i form av naust og boliger. Dette vil være med på å endre bruken av landskapet, men også minske tilgangen til sjøen. Det vil også ta mye av den fjæra som i dag ikke er berørt.

Figur 35: Områdeplanens tiltak i delområde L6

Figur 36: Områdeplanens tiltak i delområde L6

Verdivurdering: <i>Sjøkanten</i>							
Uten verdi	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi			
▲							
Området inneholder variert vegetasjon, småbrygger, naust, friområder og eksisterende jernbane. Området er både helhetlig og har variasjon i innholdet. Særlig området rundt naustene skiller seg ut.							
Tiltaket sin påvirkning							
Utbyggingsalternativ	Forbedring	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet		
▲							
Områdeplan	Planen viser ny jernbanetrasé i området, sammen med transformasjon av eksisterende trasé.						
Utbyggingsalternativ	+++ / ++++	+ / ++	0	-	--	---	----
▲							
Områdeplan	Konsekvensgraden for områdeplanen er sett til minus 2						

8.8 Delområde Helle L8

Delområde Helle består store deler av dyrket mark med spredt skogsområder og bebyggelse, samt noe bebyggelse som ligger langs fjordarmen. Området ligger i registreringskategorien *Arealbruk* og *Vegetasjon*. (NIJOS)

Figur 37: Dagens situasjon i delområde L8

Figur 38: Dagens situasjon i delområde L8

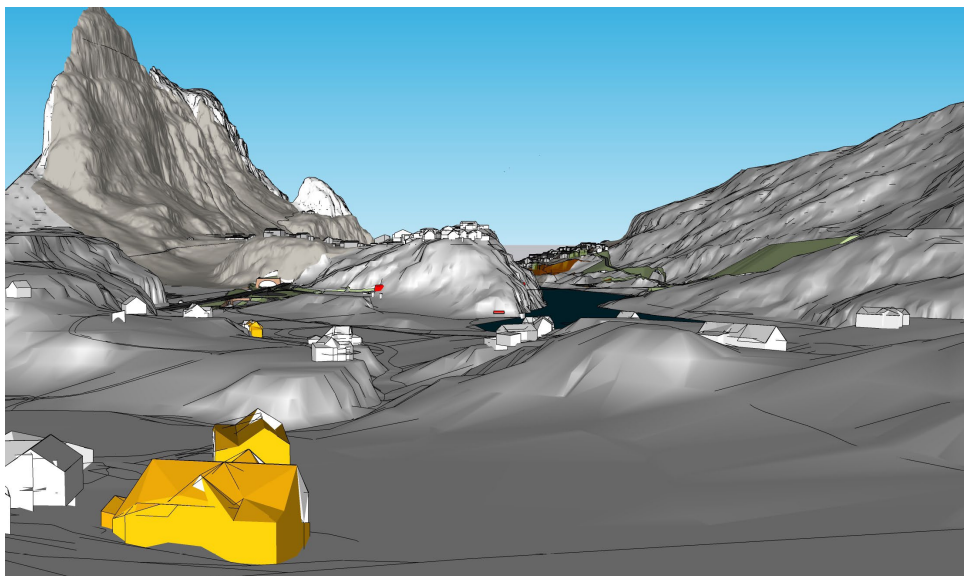
Figur 39: Dagens situasjon i delområde L8

Verdivurdering:

Delområdets verdi er et område med god balanse mellom vegetasjon og bebyggelse, et jordbruksområde. Det gir et helhetlig og godt inntrykk, med et godt landskapsrom med bratte fjellsider på alle sider. Midt i området ligger en elveutmunning i fjorden. Brua over fjorden er med på å gi området sitt særpreg.

Nullalternativet:

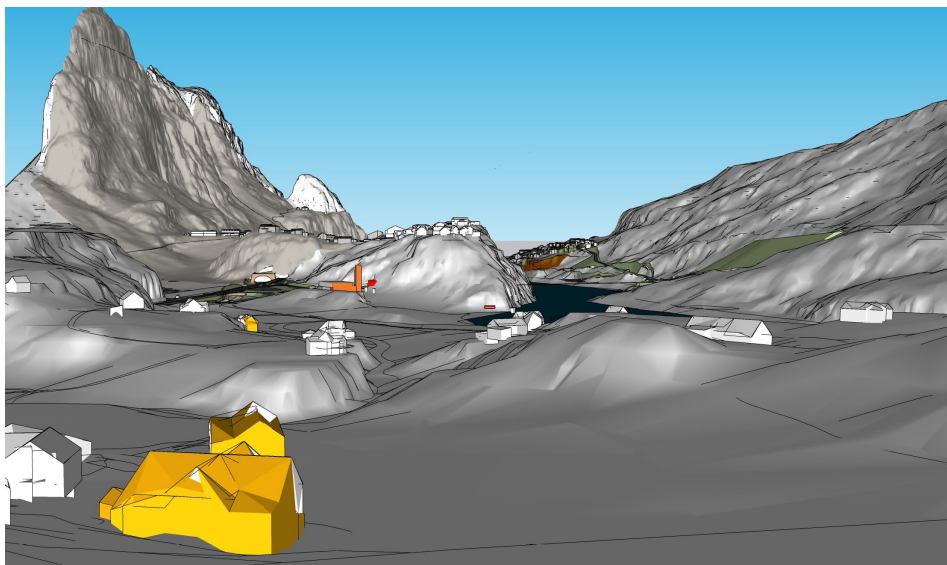
Statlig plan åpner for mulig utbygging i den delen av Helle hvor dagens trasè for E16 går gjennom delområdet. Fra Helle vil man også kunne se den store fjellskjæringen i forbindelse med den nye jernbanetraseen som strekker seg langs sjøkanten.

Figur 40: Nullalternativet i delområde L8

Påvirkning:

Områdeplanen åpner for mulig utbygging av offentlige formål med ny midlertidig vei over fjordarmen til det nye utbyggingsområdet. Her med mulighet for et deponi i fjellsiden. Dette i et område som i dag består av dyrket mark og elveutmunning. Her vil tiltaket ved E16 stikke godt opp i landskapsbilde med sitt høye byggverk.

Figur 41: Områdeplanens tiltak i delområde L8

Verdivurdering: <i>Helle</i>							
Uten verdi	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi			
▲							
Området er et tradisjonelt jordbrukslandskap, og er både helhetlig og med viktige							
Tiltaket sin påvirkning							
Utbyggings- alternativ	Forbedring	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet		
Områdeplan	▲						
	Planens tiltak vil påvirke siktlinjene langs fjorden å skape en barriere i landskapet.						
Utbyggings- alternativ	+++ /++++	+ /++	0	-	--	---	----
Områdeplan	▲						
	Konsekvensgraden for områdeplanen er sett til minus 2						

9. Trinn 2: Konsekvensvurdering

9.1 Sammenstilling av konsekvenser

Delområder	Nullalternativ	Områdeplan
Sentrum	0	-1
Jernbanestasjonen og kirkegården	0	-1
Utfyllingsområdet	0	0
Boligområdet vest	0	0
Boligområde øst	0	-1
Sjøkanten	0	-2
Nytt utbyggingsområde	0	-1
Helle	0	-2
Vurdering	Det er i et par av delområdene konflikter med statlig plan og eksisterende landskap. Dette spesielt i sentrum og sjøkanten, hvor det er ny banetrasé. På Helle hvor det er lagt opp til nye tiltak i forbindelse med E16. Tiltakene, deponi og ny jernbanetrasé vil være forstyrrende i disse områdene, spesielt deponiet som ligger i et uberørt område.	Det er i noen av delområdene konflikter med områdeplanens tiltak, nullalternativet og eksisterende landskap. Spesielt vil tiltakene knyttet til sjøkant og dalside hvor det er åpnet for ny bebyggelse vil være forstyrrende for landskapsbilde. Det vil også være viktig å gjøre avbøtende tiltak i område rundt den eksisterende jernbanestasjonen for å ikke ødelegge dette området.
Samlet vurdering	-	Middels negativ konsekvens

Tabell 9: Sammenstilling av konsekvens for alle delområdene.

9.2 Forslag til skadereduserende tiltak

- For området rundt den eksisterende jernbanestasjonen vil det være viktig å utarbeide en plan over hvordan transformasjonen skal gjøres for å ta vare på de kvalitetene som er der
- For det bryggeområdet som ligger i delområdet *Utfyllingsområdet*, vil det å bevare det være viktig for området.
- Det bør vurderes om det er nødvendig å opparbeide uberørte områder før man setter i gang.